

NÁVRAT GRAMOFONŮ

KRYŠTOF MICHAL – zpěvák kapely Support Lesbiens

Můj táta byl náruživý posluchač hudby a já jsem to zdědil po něm. Koncem sedmdesátých a začátkem osmdesátých let, kdy jsem byl malý kluk, byly písničky většinou jen na vinylech. A tak jsem svá první alba dostával od rodičů na klasických deskách. Moje první deska byla od Prince a hned vzápětí následovalo elpíčko od U2. Je to samozřejmě škoda, že pak vinyly na nějakou dobu zmizely, pro-

tože ten formát přímo vybízel ke sběratelství.

Myslím, že mezi deskou a cédéčkem nějaký zásadní rozdíl není, samozřejmě kdo má rád analogové praskání desky, tak si ji pustí. Nicméně hudba v digitální podobě je o něco málo kvalitnější. Ta informace, která se do toho dostane, je asi ještě o malinko lepší. Můj první gramofon byla taková klasická dřevěná velká bedna s rádiem a těž-

kým dřevěným víkem. Měli jsme jej s bráchou v pokoji a táta měl v obýváku velkou aparaturu a slušnej gramofon. Ze začátku jsme si na něm hráli pohádky. V pokoji jsme měli naše desky, které byly samozřejmě děsivě poškrábané a poničené, a když jsme si chtěli pustit pořádnou hudbu, šli jsme do obýváku na tátovo. Teď doma gramofon nemám, je u táty. A těch desek jsou tam strašně haldy.

FOTO: TOMÁŠ JAGEL

JAN ŽAMPA

zpěvák kapely Eddie Stoilow

Svůj první gramofon jsem dostal od táty v šestnácti. Byl to zaprasený starý gramofon po dědovi. Dneska mám domácí poloprofi Technics. Je to parádní poslech. Deska nemá konkurenci. Vinyl je pro mě zástupce hudby a dokonalého zvuku. Zatím bohužel moc muziky na deskách není. Ale kdykoliv můžu, dám přednost syrovému, dokonalému zvuku desky.

JAN HLADÍK

kapelník a bubeník kapely Mig 21

Rodiče měli západoněmecký gramofon Grundig, který funguje dodnes, ale já doma hraju na soustavě gramofonů Technics. Jsou mnohem šetrnější k deskám, může se na nich mixovat a skrečovat, což se mi už dvakrát povedlo. Jinak můj vztah k deskám je sentimentální, láskyplný a celožitovní. Více než technické parametry se mi hlavně líbí větší formát LP desek, protože už jako dítě jsem mohl detailněji prozkoumávat nejen hudební kvality daného interpreta, teda spíše interpretky. Tam se začala formovat moje celožitovní láska k vinylům, i když v autě poslouchám radši cédéčka.

ZXFOTO: ROBERT SEDNÍK

Loni vyšlo v Česku nejvíce vinylových desek v novodobé historii, obchodníci zaznamenali nárůst i v prodeji gramofonů. Vytáhnout desku z krásného obalu, otřít ji uhlíkovým kartáčkem a posadit na talíř gramofonu má své kouzlo, kterému se jen stěží vyrovná stahování do iPodu.

TEXT: KAROLÍNA LIŠKOVÁ

Možná někomu časem začne znít cédéčko příliš analyticky a drsně, nebo mu chybí v hifi větší prožitky při poslechu hudby, někdo by si rád poslechl zas ty staré parádní Zeppeliny nebo Doors, co poslouchal jako kluk. Někdo jenom prostě našel na půdě starý gramofon a teď si říká: Má to ještě cenu a můžu se dostat s gramofonem k pořádnému zvuku? píše na webu jeden zapálený hifista. Ale důvodů, proč se vracíme ke gramofonům, bude více. „Může to být móda, honba za analogovou zvukovou dokonalostí, ale pro většinu uživatelů je poslech LP desky hlavně jakýmsi víkendovým rituálem přinášejícím zklidnění,“ rozvíjí myšlenku Tomáš Dvořáček, hudební nadšenec a provozovatel brněnského hifi klubu.

Každý nový hudební nosič či formát má svoje výhody a nevýhody. „Přesto klasický vinyl zůstává v mnoha ohledech dodnes nepřekonan a stále bude přitahovat velkou část posluchačské veřejnosti,“ říká.

„Pro mě je gramofon především samozřejmost, nutnost a závislost. Přehrávat Stravinského, Ymu Sumac, Zeppeliny či Deep Purple z CD nebo mp3, to prostě absolutně nejde,“ vysvětluje. Trh je podle něj přesytený moderními technologiemi. „A tak se lidé vrací ke kořenům hudby, což právě klasická deska představuje. Záznam na vinyly je totiž opravdu čirým zhmotněním zvuku jako akustického vlnění, jak jej před 125 lety poprvé popsal francouzský vynálezce a básník Charles Cros a později komerčně rozšířili pánové Edison, Berliner a Bell. Ona ta hudba je v těch drážkách dokonce i vidět, můžete okem sledovat jednotlivé frekvence a amplitudy, vidíte, kde skladba začíná a končí, u starších šelakových desek ji můžete dokonce i přehrát pouhým přiložením pohlednice ostrou hranou do drážky. Ale na cédéčku nevidíte nic,“ vypráví se zaujetím.

- „Mám rád gramofony, které mají nějakou svou duši, aby bylo poslouchání požitkem pro uši, ale i pastvou pro oči.“

Nejstarší gramofon, který mu prošel rukama, byl německý Dual z roku 1965. „Obrovská poklona tehdejšímu inženýrům. Sofistikovaná a precizní mechanika, kterou by už dnes málokdo dokázal navrhnout, vyrobit, ale bohužel i uplatnit na trhu.“

Kvalitní gramofony se podle něj poznají tak, že jsou dokonale dílensky i konstruktivně zpracované, často provedené ve dřevě a kovu s minimem plastů. „Mám rád gramofony, které mají nějakou svou duši, aby bylo poslouchání požitkem pro uši, ale i pastvou pro oči. U nekvalitních gramofonů, pokud si rovnou nenávrtně nepoškodíte desky, vás poslech akorát naštvá a otráví. Takové ty retro edice například s možností propojení k počítači, které často nabízejí nejrůznější elektrořetězce, to je podle mě plýtvání umělou hmotou, která

mohla být s větším užitkem použita třeba na výrobu zubních kartáčků.“

Šla mi brada do kolen

Jeho velkou vášní je kvadrofonie. „On je to takový slepý směr, který se vyvíjel někdy na začátku sedmdesátých let a umožňoval na gramofonovou desku zakódovat nikoliv jen dvoustopý stereofonní signál,

ale čtyřkanálový kvadrofonní záznam,“ vysvětluje Dvořáček. „Měl jsem z té doby desku od Pink Floyd The Dark Side of the Moon v kvadrofonní verzi a vždycky mne zajímalo, jaké by to asi bylo, pustit si ji v dobovém pojetí na kompatibilním zařízení, aby zněla ve své plné kráse.“ Sen se mu přednedávnem splnil, když si přivezl ze Států první kvadrofonní zařízení. „Dal jsem si s ním tu práci, a když jsem všechno konečně zapojil a zprovoznil, šla mi brada do kolen. Obrovský zážitek.“

Barevnější hudba

Často se na fórech diskutuje i o tom, jestli má klasická deska lepší zvuk. A každý to slyší jinak. „Jsou to často diskuse podobné těm, jestli je lepší Nokie nebo Ericsson. Každopádně když pak komukoliv předvádím jeho nový gramofon a paralelně si stejnou nahrávku přehráváme z CD, rozdíl je jasný a slyšitelný. Máte pocit, že z elpíčka se vašemu uchu dostane tak o patnáct procent více hudební informace. Deska taky dokáže zprostředkovat lepší mikrodynamiku přednesu,“ říká Dvořáček. Hudba je barevnější, plastičtější a vůbec lehce příjemnější na poslech; i takhle subjektivně hodnotí paralelní poslechové srovnání LP a digitálu někteří hifisté na webu. „Je to stejné, jako když si fotky z dovolené promítáte digitálním LCD projektorem, klasické diapromítače se to prostě v mnoha ohledech nevyrovná. Ale abych byl korektní, rozdíl mezi digitálem a vinylem definitivně smazal formát SACD,

který je od vinylu k nerozeznání. Nebaví mě-li se o případném šumu a praskání klasické desky, které někoho hřeje, zatímco jiného může přivádět k šílenství.“

Gramofon ale taky potřebuje svoji nutnou údržbu. „Jednou za čas je vhodné rozebrat, vyčistit a namazat hlavní osu talíře, ale také motorek. U gramofonů s řemínkovým pohonem je potřeba každých patnáct až dvacet let vyměnit řemínek náhonu, dále musíte počítat s omezenou životností jehly, která se pohybuje v rozmezí od 300-600 poslechových hodin podle výrobce, používání a nastavení raménka gramofonu, ale také podle počtu prožitých divokých mejdanů,“ uzavírá Dvořáček.

Vlajka českého vinylu

Velkým fanouškem gramofonových desek je František Berry Březina ze Sušice, který má obchod i label zaměřený na vinyly. Už čtvrtým rokem také dělá anketu Czech Best Vinyl Disk. „Desky vycházely v Česku do roku 1992, pak nastal útlum,“ popisuje situaci před dvaceti lety. „Dokonce jistý náklad, který se udělal v roce 1993, se částečně nebo úplně skartoval, protože už o desky nikdo neměl zájem, všichni se najednou zbláznili do nového formátu,“ říká. Vinyly ale vycházely pořád. „Každý rok byly nějaké tituly, ale šlo vyloženě o undergroundové záležitosti. Byly to experimentální nebo hardcore-punkové kapely, které vlajku českého

vinylu v těch letech pořád udržovaly naživu, a pak se to přehouplo.“ Před osmi lety začalo titulů přibývat a v posledních třech letech se počty zdvojnásobily. „Loni vyšlo zhruba čtyřiapadesát dvanáctipalcových desek a malých patnáct.“ Loňský rok byl tedy v „novodobé“ historii nejlepší. A jak vidí specialista na vinyly návrat ke klasickému nosiči z pozice fanouška? „Samozřejmě to vítám, těší mě každá další vydaná deska. Na druhou stranu ale zase nevím, jestli je to úplně dobře, protože vysokou úroveň strašně devaluje kvalita nahrávek. Dříve to byla jasně daná cesta. Kapela vznikla, začala hrát, vydala si kazetu, demo, pak se propracovala k cédéčku nebo k desce, ale za tím něco muselo být, nějaká práce. Mít desku byl status. Kdežto dneska kapela vznikne, když má peníze nebo si sežene sponzora, který jí to zaplatí, deska vyjde hned. Místy už to přestává být o tom vztahu, srdeční záležitost. Už se to posouvá dále, kde bych to úplně vidět nechtěl.“

Desky si František Březina přehrává na českém gramofonu firmy Pro-Ject z Litvle. „Oni mají zákazníky po celém světě. Dělalí gramofony od základních až po špičkové modely.“ A první gramofon a deska? „To byla Tesla NZC a mám ho u rodičů dodnes. A první vinyl, který mi koupila máma a zároveň jsem si ho oblíbil, byli Beatles – A Hard Day's Night.“

MARTIN HŮLA

raper, deska Konec civilizace jeho sólového projektu se umístila na prvním místě ankety Czech Best Vinyl Disk

Vždycky se snažím, aby mé projekty, když se dostanou do určité fáze, vyšly na desce. A kromě toho jsem v labelu, který dlouhodobě vinyly vydává. Mám spousty desek i doma, ale pouštím si je jen výjimečně. Vždycky si na to udělám čas a pak se zaposlouchám pořádně. Trochu v tom vidím i pozůstatek takového toho starého fanouškovství, jakoby uctívání hudby. Je s tím práce, má to určitý rituál: deska se musí otřít, dát přenoska. Je to takový kult. A gramofon? Ten jsem si koupil na blešáku v Berlíně. Nedávno jsem dokonce slyšel mluvit Karla Gotta v televizi, že se vrací vinyl a že je to skvělé, dokonce vyšel na vinylu Kabát, takže je fajn, že se to pomalu dostává ze subkultury, kde to přezívalo, k široké veřejnosti.

FOTO: KAREL ŠANDA

